

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	073 Менеджмент
Тип і назва освітньої програми	ОПП Менеджмент підприємства
Курс, семестр	<i>денна форма здобуття освіти:</i> 1 курс, 2 семестр <i>заочна форма здобуття освіти:</i> 1 курс, 1/2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3,5 Загальна кількість годин – 105, із яких: <i>денна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 14 год., практичних занять – 22 год. <i>заочна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 6 год., практичних занять – 2 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова(и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут кафедра	ННІ інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробника(ів)	Березина Людмила Михайлівна, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор, ауд. 420 (навчальний корпус 4) e-mail: liudmyla.berezina@pdau.edu.ua , сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/berezina-lyudmyla-myhaylivna
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік дисциплін, які передують її вивченню: Економічна теорія.
Компетентності	<i>загальні:</i> ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. <i>спеціальні (фахові):</i> СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації. СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту. СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
Результати навчання	РН04. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень. РН05. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації. РН06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування

	управлінських рішень.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Вивчення дисципліни забезпечує формування таких соціальних навичок: лідерство, вміння працювати в критичних умовах (стресостійкість, збагачення емоційного інтелекту), здатність логічно й системно мислити, креативність, ефективний обмін інформацією між людьми, об'єднаними спільними професійними інтересами (нетворкінг), володіння іноземною мовою, правова, політична, екологічна грамотність (громадські соціальні навички), медіаграмотність тощо.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань, прикладних вмінь і навичок щодо використання основ прикладної економіки, методів організації ефективного господарювання на рівні основної ланки суспільного виробництва, підприємства, на сучасному етапі розвитку економіки	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств. Тема 2. Ринок і продукція. Тема 3. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Тема 4. Капітал підприємства. Тема 5. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства. Тема 6. Витрати підприємства. Тема 7. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	
<p>1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи: <i>лекція, розповідь-пояснення; бесіда;</i> наочні методи: <i>ілюстрування; демонстрування;</i> практичні методи: <i>робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді;</i></p> <p>2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності методи формування пізнавальних інтересів: <i>створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.</i></p> <p>3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання: інтерактивні методи: <i>дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, «Мозковий штурм».</i> комп'ютерні і мультимедійні методи: <i>використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.</i></p> <p>4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: методи усного контролю: <i>опитування, бесіда, доповідь;</i> методи письмового контролю: <i>самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів.</i> методи самоконтролю: <i>самостійний пошук помилок; самооцінювання; самоаналіз.</i></p>	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчій на 25% бал. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин

	з дозволу директорату.
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist
- щодо відвідування занять	Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyapropyadok22.pdf
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
Основні	
1. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). Об'єм даних 14,95 Мб. URL: http://surl.li/dfxcvo	
2. Куцик В. І., Кліпкова О. І. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів : ЛТЕУ, 2020. 316 с.	

3. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с. URL: <http://surl.li/hrizdi>

4. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с. URL: <http://surl.li/dthiqc>

Допоміжні

5. Березіна Л.М., Самойлик Ю.В., Бодрий Я.А. Ефективність праці в аграрних підприємствах: показники, тенденції, стратегія підвищення. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». Вип. 4 (82). 2019. С. 106-113.

6. Березіна Л.М., Баган Н.В., Потяженко О.М. Перспективні напрями управління ефективністю діяльності підприємства. Приазовський економічний вісник. 2019. № 5(16). С. 120 – 126.

7. Малиновський А.С. Системне відродження сільських територій в регіоні радіаційного забруднення: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2017. 604 с.

8. Малік М.Й., Федієнко П.М. Аграрна реформа і розвиток підприємництва. Київ: ІАЕ УААН, 2018. 271 с.

9. Саблук П.Т. Проблеми ефективного функціонування АПК в умовах нових форм власності та господарювання. Київ: ІАЕ, 2016. Т.1. 831 с.; Т.2. 851 с.

10. Державний класифікатор України «Класифікація організаційно-правових форм господарювання», затверджено наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 року №97. URL:<http://uazakon.com/document/tpart01/isx01822.htm>.

11. Про держану реєстрацію юридичних і фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року №755-IV. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

12. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.

13. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991. №959-ХІІ. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

14. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 року №40-ІХ. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

15. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-ІІІ. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

16. Про оплату праці / Закон України від 24.03.95р. № 108/ 95-ВР в редакції Закону України від 06.02.1997 № 50 / 97-ВР, зі змінами і доповненнями. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

17. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. № 94/96-ВР. – [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/anot/93/96-%D0%B2%D1%80>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.kiev.ua>. – веб-сторінка Верховної Ради України.

2. <http://www.gov.ua>. – веб-сторінка Кабінету Міністрів України.

3. <http://www.minagro.gov.ua>. – веб-сторінка Міністерства аграрної політики та продовольства України.

4. <http://www.me.gov.ua/kaznach./plsq1/kaza.a.10> – веб-сторінка Головного управління державного казначейства України.

5. <http://www.ukrstat.gov.ua> – веб-сторінка Державного комітету статистики України.

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, протокол від 03 вересня 2024 року № 1

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Денна форма здобуття освіти

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Розв'язування тестів	Виконання вправ на практичних заняттях	Написання рефератів, презентація	
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств.	2	3	5	30	10
Тема 2. Ринок і продукція.	2	3	5		10
Тема 3. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.	2	3	5		10
Тема 4. Капітал підприємства.	2	3	5		10
Тема 5. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства.	2	3	5		10
Тема 6. Витрати підприємства.	2	3	5		10
Тема 7. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання.	2	3	5		10
Разом	14	21	35	30	100

Заочна форма здобуття освіти

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Розв'язування тестів	Виконання вправ на практичних заняттях	Позааудиторна контрольна робота	
Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств.	-	3	-	40	3
Тема 2. Ринок і продукція.	5	-	-		5
Тема 3. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці.	-	3	-		3
Тема 4. Капітал підприємства.	-	3	-		3
Тема 5. Інвестиції та інноваційна діяльність підприємства.	-	3	-		3
Тема 6. Витрати підприємства.	5	3	-		8
Тема 7. Фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання.	5	-	30		35
Позааудиторна контрольна робота	-	-	-	40	40
Разом	15	15	30	40	100

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях впродовж семестру у формі усного опитування, розв'язування тестів, виконання реферату/презентації.

Формою семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є залік.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання навчальної дисципліни та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом.

Мінімальний пороговий рівень оцінки за програмним результатом навчання не може бути нижчим за 60 % від підсумку максимально можливої кількості балів.

Шкала та критерії оцінювання опитування

Кількість балів		Критерії оцінювання
2,0	5-4	Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
1,5	3	Демонструє достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
1,0	2-1	Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0,5-0		Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів		Критерії оцінювання
3,0-2,5		Демонструє високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
2,0-1,5		Демонструє достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
1,0		Демонструє задовільний рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0,5-0		Демонструє низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях:

Кількість балів		Критерії оцінювання
5	30-25	Відповіді вірні, супроводжувалися практичними прикладами та власними роздумами з теми заняття. Висока активність на занятті. Здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
4	24-18	Відповіді загалом вірні, але містять деякі помилки / простежуються прогалини в теоретичній підготовці здобувача. Здобувач достатньо активний на занятті. Загалом, здобувач демонструє достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
3	17-13	Відповіді містять ряд помилок, здобувач не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, йому складно сформулювати комплексне рішення щодо поставленого завдання, або він подекуди не може простежити причинно-наслідковий зв'язок. Здобувач проявляє середню активність та здійснює роботу над помилками. Загалом, здобувач демонструє середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
2	12-6	Відповіді містять помилки, які є суттєвими, що здебільшого викликані недостатнім опануванням здобувача навчального матеріалу. Слабка активність на занятті, але завдання намагається виконувати. Здобувач здатний зрозуміти помилковість власних суджень чи рішення та їх причини, але готовності проводити роботу над помилками не проявляє. Загалом, здобувач демонструє задовільний рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
1-0	5-0	Відповіді невірні, або містять значні помилки, що здебільшого зводять завдання до того рівня, який важко оцінити. Пасивна поведінка на занятті. Здобувач виконує лише незначний обсяг поставлених перед ним / групою завдань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання підготовки реферату / презентації

Кількість балів	Критерії оцінювання
30	Реферат / презентація відповідає програмі навчальної дисципліни (темі) за змістом; висвітлює критичний та / або креативний підхід автора щодо дослідження обраної теми; оформлений згідно встановлених вимог. Загалом, здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
15	Реферат / презентація відповідає програмі курсу (темі курсу) за змістом, але потребує значних доопрацювань, що унеможливило оцінювання під час проходження курсу вивчення навчальної дисципліни. Загалом, здобувач демонструє середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
0	Реферат / презентація не відповідає програмі навчальної дисципліни за змістом, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.

Для здобувачів заочної форми здобуття освіти завдання самостійної роботи – позааудиторна контрольна робота. Кожен варіант містить 3 завдання, які оцінюються в 40 балів (максимально по 10 балів кожне теоретичне завдання та 20 – за практичне завдання).

Кількість балів	Критерії оцінювання
10-9	питання розкрито у повному обсязі, присутній аналіз, самостійне бачення та наведені практичні приклади та дотримані вимоги щодо оформлення. Здобувач демонструє критичне, креативне мислення, дисциплінованість та обізнаність з теми. Загалом, здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання
8-6	загалом вірно викладена сутність питання, але могло бути викладене більш повніше. Спостерігається дотримання вимог до оформлення / деякі помилки в оформленні. Загалом, здобувач демонструє середній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
5-4	у змісті відповіді на завдання, спостерігаються помилкові судження / недостатньо повна інформація, відсутній самостійний аналіз. Присутні деякі помилки в оформленні. Загалом, здобувач демонструє задовільний рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання
3-0	у відповіді спостерігаються значні помилки, але здобувач орієнтується у сутності, змісті питань. Присутні помилки в оформленні. Все зазначене не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.

Оцінювання практичного завдання

Кількість балів	Критерій оцінювання
20-16	робота виконана вірно, дотримані вимоги щодо оформлення. Загалом здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
15-11	у змісті теоретичного завдання викладена недостатньо повна інформація, у практичному завданні відсутній самостійний аналіз. Загалом здобувач демонструє задовільний рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
10-6	у практичній частині роботи є значні помилки, проте здобувач орієнтується у сутності та змісті теоретичного матеріалу, відповіді на тести мають помилки. Загалом здобувач демонструє низький рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
5-1	у практичному завданні допущені грубі помилки у виконанні, більшість відповідей на тести мають помилки, теоретична інформація є надто загальною. Все зазначене не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.